

Суштина поетике

К Њ И Ж Е В Н И Ч А С О П И С

ISSN 2334-9417 (Online)

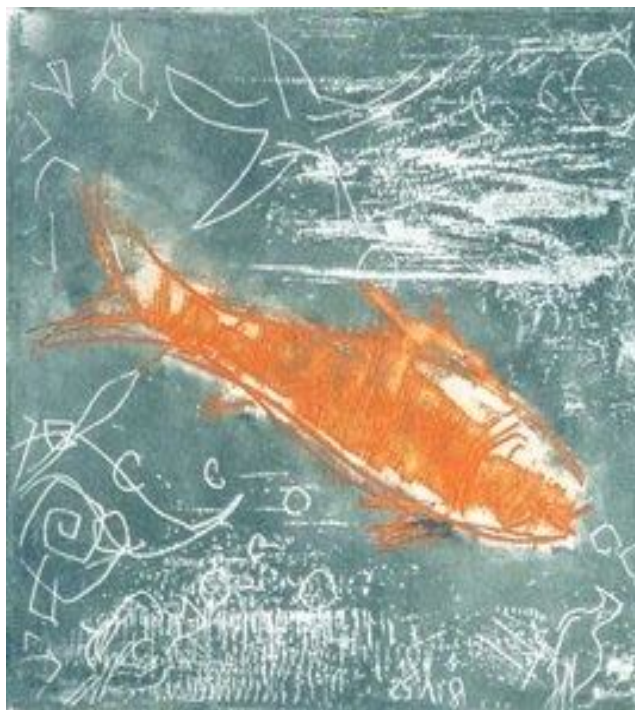
Број 4 Година I	Април 2014.	Издази месечно	Импресум	04. 04. 2014. год.
-----------------	-------------	----------------	--------------------------	--------------------

Суштина поетике
је часопис за књижевност
са посебним освртом на поезију.

Суштина поетике | часопис број 4

Ђуро Маричић

ЕСТЕТИКА У ПОЕЗИЈИ ЗА ДЈЕЦУ И УМЈЕТНОСТИ

Миодраг Рогич
- графика -

Уводна реч

Допадање великом броју људи није мерило вредности неког уметничког дела. Часопис **Суштина поетике** превасходно се бави поезијом, а она је сама срж уметничког стварања, тако да је и квалитет овог часописа тешко мерити тиме колико људи га је читало. Ипак, не могу сасвим да изоставим неке бројке зато што је ово тек четврти број, и зато што **Суштина поетике** тек треба да се избори за своје читаоце. Први број, иако је до следећег стотинак дана био једини, добио је шездесетак фејсбук допадања, а већ други је ту бројку скоро удвостручио, а следећи, трећи број је увећао лајкове за 180%. Наравно, ови подаци, како рекох на почетку, ништа не говоре о квалитету, али много о томе да часопис допире до љубитеља писане речи. **Суштина поетике** нема намеру да се придружи мноштву тзв. елитистичких штампаних и електронских часописа, који се држе идеје да припадају само изабранима, тј. самоизабранима. Сигурно да поезија није за широке народне масе и овај часопис ће се држати правила да никад не одступи од квалитета ради веће читаности, али ћемо се трудити да књижевност, а посебно поезију што више приближимо обичном читаоцу.

Уредник

[Пишите за Суштину поетике](#)

БЛАГОДАТ

Познавала сам ту старицу. Увек је носила стару, искрзану, скоро поцепану торбу у својој левој руци и благи, скривени осмех на свом лицу. Радовала сам се сваком нашем сусрету, иако прави разлог томе никад нисам знала. Озарила бих се и када бих јој само рекла; „Добар дан. Како сте?“, а она ми узвратила увек тихим, милим гласом: „Добар дан, драго дете. Ево, жива сам.“ Сретала сам је на разним местима: у продавници, на аутобуској станици, мада сам знала да никад нигде није путовала, на мостићу у предграђу... Свуда и често. И увек смо размењивале тек по коју реченицу, неколико речи које су ми много значиле. Никада нисам открила зашто је то тако, али њен лик ме је просто смиривао, уливао спокој, благодат неку.

Једног дана је нисам срела. Ни другог. Ни трећег. Већ ми је недостајала. Тражила сам њен лик, њен спори ход са исцепаном торбом у левој руци. Тражила сам је међу пролазницима, али није је било. А онда, случајно сазнадох да је та дивна старица умрла. Тако су људи говорили, а ја сам била убеђена да она и сад небеским стазама шета са исцепаном торбом у левој руци. Да ме посматра оним благим очима и тихим, милим гласом сваки дан ме поздрави са најлепшим жељама. Понекад ми чак и намигне, али да нико не види.

~ Мирјана Арсенијевић Анђелковић ~

ЖИВЕ ЛЕГЕНДЕ

Милан Ненадић

Пишите за Суштину поетике

1. Своје радове шаљите у једном word документу.
2. Е-mail за ваше радове poetryaz@hotmail.com
3. У тексту обавезно ставите своје име, годину рођења и ваш е-mail.
4. Документ означите својим именом и формом текста који шаљете (песме, прича, афоризми, есеј).

ЕСТЕТИКА У ПОЕЗИЈИ ЗА ДЈЕЦУ И УМЈЕТНОСТИ

Пише: Ђуро Маричић

Критика, без обзира на то да ли се ради о књижевности за дјецу или одрасле, да ли се ради о поезији, причи или неком другом књижевном роду, нерадо се упушта у теоретске расправе, јер када је умјетност у питању погледи су врло различити, ту готово да вриједи она народна : – Колико људи, толико укуса! Међутим, како у свим струкама, као у свим научним гранама и дисциплинама, тако и у теорији умјетности морају вриједити нека начелна правила. Поезија за дјецу не може бити изузетак! Наравно, исти се захтјеви постављају и пред поезију за одрасле! Пред умјетност уопће! Пред сликарство, музику, кипарство, грађевинарство, пред сваку врсту људског стваралаштва, на било који облик човјечије духовне активности. Сви ови елементи проматрања нису примјениви на све гране стварања, овдје се проматра, као полазни предмет осматрања и анализе, поезија за дјецу, али би ово промишљање могло послужити као некакав еластични оквир за погледе и на остале умјетничко-естетске приступе свему оном што човјек ствара било као употребну вриједност, у смислу егзистенцијалног кориштења, било као предмет духовног уживања.

Већ одавно се указује потреба да се неко позабави теоријом поезије за дјецу. Изгледа логично да се тим проблемом требају бавити неки од професора на факултетима који предају књижевност за дјецу. Међутим, пракса показује да у правилу с факултета излазе учитељски кадрови који слабо познају поезију за дјецу, који не знају распознати вриједну поезију, нису у том смислу довољно образовани, па ни дјецу не могу заинтересирати за ту врсту умјетности. Логична је помисао да програми на факултетима нису у довољној мјери фокусирани на стваралаштво за дјецу, да га и сами професори не познају у довољној мјери и не могу га пренијети на своје студенте, будуће учитеље и професоре у осмољеткама. Том стваралаштву се не придаје довољан значај, оно је гурнуто у страну, у доброј мјери ампутирано из факултетског образовања, није схваћено онако како треба, дјеца су закинута. Кулминирало је неразумијевање за улогу књижевности у одгоју и образовању.

Чини се да би ипак најбољи књижевници могли на том плану више дати, да би њихова искуства на том подручју могла бити драгоценија од било чијих других. Они нису само добро савладали сваки своју теорију, они су кроз праксу усавршавали своје знање, њихова знаност на том плану је провјерена у стваралачком животу. То је оно најдрагоцјеније. Некад, давно забиљежио сам дванаест елемената за естетско просуђивање пјесме за дјецу. Касније сам закључио да се кроз те елементе не може сагледати сва комплексна љепота поезије. Запажања и спознаје су се шириле, па се и број елемената за процјену умјетничко естетске вриједности непрестано ширио. На крају је тај број нарастао на 33. То није коначан број, комплексност тог проблема још је сложенија, тај број мјерила ће се асимптотски повећавати, према неком коначном броју. . Ту се морало стати да би се анализирано свако од тих сочива с којим треба вршити истраживање и тражити љепоту поезије за дјецу.

Неки од тих критерија, наоко, су веома блиски. Тако на примјер Поетичност и Лиричност личе једно на друго, као једнојајчани близнаци, многи критичар и читалац ће

их поистовјећивати, али онај ко има довољну осјетљивост за финоћу, ко је суптилан до крајности, као музичар који разликује финоћу тона не само по гласности него и по боји и неким додатним елементима његовог проматрања, као сликар који налази додатне нијансе за израз свог погледа на боју, коју није нашла ни природа нити су их открили ранији сликарски генији, такав критичар и читалац, наћи ће разлике између поетичности и лиричности. Слично је са Прилагођености дјечи и Комуникативности. Текст, стих, може бити прилагођен дјетету да га оно може разумјети и усвојити. О разлици између ова два термина, елемента, можда би требали да се позабаве педагози, психолози, методичари и остали стручњаци, који су склони поезији, којима је струка везана за одгој и образовање, они који преферирају да тај посао иде кроз забаву, што је у данашњем високоразвијеном друштву, једини прихватљив начин преношења знања у школама. Указала се потреба да се утврди редослијед по важности, иако он нема никакво научно упориште. Веома га је тешко на разуман начин утврдити и образложити на увјерљив начин, научном методологијом, па се овај есеј неће, строго гледајући, ни бавити тим проблемом. То ће бити остављено онима којима је наука блиска, а овдје ће само угрубо бити набројани и бројем означени полазни критерији, без амбиције да тај број буде приједлог, који дефинира редослијед важности. Тако се, на примјер, Откаченост нашла тек на 31. мјесту иако је она, можда, гледано по времену настајања, најмлађа и зато то мјесто и заузима, али по естетској важности ствари су друкчије.

Емоционалност је на првом мјесту, то је најлакше оправдати! Емоција је измислила пјесму, набујала осјећајност која није налазила начина да се изрази прозаичним говором прибјегла је профињавању прозе, преточила је прозу у пјесму, па није јој ни то било довољно, прелила се и преко тих баријера па је човјек зајевао још у она давна времена када није знао ни говорити како треба, него је неартикулирано муцао, настојећи да га најприје чује вољена женка којој се удвара. Емоционалност је присутна и код животиња, код њих је чак јача него код човјека, да је не могу контролирати. Код човјека је она донекле, развојем мозга и разума, стављена под какав-такав надзор, али је у умјетности изразито доминантна.

Не значи да су ови атрибути, осим емоционалности, овдје наведени у претходном дијелу текста, најважнији, они су насумице изабрани да се нешто каже о њима. Могли су то бити и било који други. Покушајмо ипак сврстати их по неком редослиједу вриједности. Под број један ставимо емоционалност, а најважнију – памет под број тридесет три. С разлогом! Остале сваки читатељ може стављати гдје хоће и жели, овисно о свом нахођењу, опредељењу, схваћању естетском осјећају и памети:

1. емоционалност,
2. логичност,
3. сликовитост,
4. маштовитост,
5. дубина инспирације,
6. богатство језика,
7. свјежина израза,
8. музикалност,
9. домишљатост (проницљивост),
10. заиграност,
11. образованост и знање,
12. поетичност,
13. лиричност,
14. колористичност,
15. топлина,
16. хумор,
17. тематска разноврсност,
18. краткоћа,
19. збијеност израза (концизност),
20. ненаметљива едукација,
21. естетски пјеснички украси,
22. наративност,
23. прилагођеност дјечи,
24. комуникативност с дјецом,
25. квалитет римованог стиха,
26. ефектност завршетка пјесме,
27. изражајност доживљаја,
28. графика пјесме,
29. поистовјећивање пјесника и дјетета,
30. сочност,
31. откаченост,
32. читање и начитаност,
33. памет.

ЗАБОРАВЉЕНИ СРПСКИ ПЕСНИЦИ

Стеван М. Луковић

Стеван М. Луковић је рођен 1877. године у Чачку. Био је песник у време кад је српска поезија почела да се ослобађа романтизма, творац је изванредно мелодичне лирике која подсећа на Верлена. Умро је веома млад, 1902 године у Београду, и није успео да сасвим развије свој изразити песнички таленат. Написао мало, свега двадесет девет, а објављивао их још мање, уверен да му песме нису добиле коначан облик. Тек после смрти објављена му је поетска збирка „ПЕСМЕ“.

Јован Скерлић („Историја нове српске књижевности“) о Луковићу је написао:

„Занимљива и лепа књижевна појава била је поезија рано преминулога Стевана Луковића (1877. до 1902). Он је почео писати половином деведесетих година, али то су били обични ђачки покушаји без вредности. Осетивши шта све треба знати па моћи писати, он се дао на проучавање француских песника, нарочито Алфреда де Мисеа и Пола Верлена. Не публикујући своје стихове, уверен да још нису како треба, он је оставио за собом изванредан број недовршених песама, које су његови пријатељи издали у Београду 1903. године (Песме Стевана М. Луковића).

Те малобројне, још недовршене, песме показују велики и оригиналан песнички таленат. Песничка природа у најбољем смислу речи, фина душа и отмен дух, Луковић је и формом и садржином доносио нешто ново у српску поезију. Он је песник "чезнућа и снова", неодређене туге и дискретне меланхолије, нечега неодређеног, сановног, суптилних стања свести. Његов елегичан и лиричан стих је музикалан и у неколико песама постигнути су велики музички ефекти. Неколико његових песама симболичких и музикалних иду у најоригиналније и најбоље ствари модерне српске поезије.“

<p style="text-align: center;">* * *</p> <p>Суро небо ниско ћути, Мре јесењи мутни дан, И листови шуште жути – Пусти земља... Тужни путе Што их граком прати вран.</p> <p>Само, гдено тешка сета Тишти круга драги збир, Где мирише туга света И босиљак тужни цвета И побожни влада мир;</p> <p>Само... само, после дана С хуком што су прошли ту, Где јесења лежи слана, Сухо сипа лишће с грана И болане чежње мру –</p> <p>Тужно гледам, срце моје, Гробни покој око нас; Мину холуј куте твоје – Пригрливши боле своје Смерно слушам душе глас.</p>	<p style="text-align: center;">САЊАМ ТЕ</p> <p>Сањам те... Сањам крај далеки У миру и самоћи, Спокојно пада сутон меки Питоме летње ноћи.</p> <p>Тишина нема, тиха, сетна У бескрај дугих равни, Далеко докле поља цветна Повија венац тавни.</p> <p>Држим ти руку белу, меку, Благо се смешиш на ме, У миру и спокојству теку Часови среће саме.</p> <p>Очице влажне твоје нежно У очи моје гледе, Љубим ти, љубим грло снежно И образе ти бледе,</p> <p>Бесмртни живот дише сано И покојем се слива, Отиче тихо и свечано, А душа лебди... снови.</p>
--	--

<p style="text-align: center;">ОЈ, СТАНИ, ПЕВЧЕ</p> <p>Ој, стани, певче, не цепај груди, Не мори душу, не зледи ране; Прошлости миле славу не буди, Не певај понос и сретне дане!</p> <p>Твоја је љубав искрена, жарка; Душа је твоја нежна и чиста – Ал' око сузи кад певаш Марка, И када прошлост сјајна заблиста.</p> <p>Јер док са струна песма се вија, Из прошлих дана узор да створи; Ја гледам пустош која нас свија, Невољу, беду која нас мори.</p> <p>Та ми им славу хвалит умемо И добро њино уздизат свако – А да л' се сами подичит смемо Да добра многа створисмо тако?!</p> <p>Ој, стани, певче, старино седа, Страшне су слутње препуне груди, Тужне су слике што око гледа, У беди својој слаби су људи!</p>

У ПОЗНИ ЧАС ДАНА

Мир је крај мене; сетно вече стиже,
Мирисно вече чезнућа и снова;
Сањиво покој над равни се диже
Ко мирис благи са пољских цветова.

И опет вече... Чини ми се давно,
Предавно ја сам преживео њега,
Некад и негде, у прадоба тавно
Споменом што ме узбуђује свега, -

Некад и негде... Ко би знао како?!
Ко у сну тајном, далеко... далеко,
У сну од кога остало је тако
Једино мрачно подсећање неко

На тавне слике из времена давни',
На нешто сетно, сано, из давнине,
Што тихо пусте задахњује равни
И глухе часе вечерње тишине...

И тада, докле спи раван без крета,
Маглени вео даљна брда скрива,
Мирише силно мирис пољског цвета,
С вечери што се мирним пољем слива,

Тада у мени шапутање неко -
Навест мрачна незнатних гласова -
Навија тихо и понавља меко
Санану песму чезнућа и снова.

Тада, у сутон, изван тишме света,
Душа се моја отвара и снови,
И снови с' дижу као мирис цвета
С вечери што се мирним пољем слива.

* * *

Често сам дуго, дуго мислећи само на те
Кроз пушта поља ова сневао сâм у ноћи,
Много је у тој сети незнатних вечно за те
Часова грких, болних протекло у самоћи.

Ох срце моје знаде како је било тада,
Када се добри дечко далеко туду крио,
И докле меки сутон са благом сетом пада
Невине, прве сузе љубавног јада лио.

Када је тавној ноћи шаптао тајне драге,
И све што давно, давно теби је рећи хтео,
Слушао болну песму љубавне чежње благе
И бледо цвеће ових вечери сетних плео.

И сада кад се сетим негдашњих мамних нада,
Низ иста поља лутам спомене тражећ драге,
Ка старом дубу дођем, сведоку многих јада,
И дуго зборим с њиме у тишми вечери благе.

Ал' он сад прича како беже дани,
И како живот низ пучину нагли,
Како док срце кут за кутком брани
Обала цветних нестају у магли:

И тад ћеш заман тражити погледом
Далеке стране што ти драге бише,
Један по један нестајаће редом –
И никад их, никад неће бити више.

Пишите за Суштину поетике

poetryaz@hotmail.com

Два песника нобеловца

Октавио Паз

Рођен је 31. марта 1914. године у Сиудад Мехику.
Мексички је песник, критичар и драматург.
Умро је 19. априла 1998. године у свом родном граду.
Нобелову награду за књижевност добио је 1990. године.

ДОДИР

Моје руке
Отварају завесе твога бића
Одевају те у другу наготу
Откривају тело твога тела
Моје руке
Измишљају друго тело твога тела.

ДВА ТЕЛА

Два тела лицем у лице,
понекад су два вала,
а ноћ је океан.

Два тела, лицем у лице,
понекад су два камена,
а ноћ је пустиња.

Два тела, лицем у лице,
понекад су корење
у ноћи сплетено.

Два тела, лицем у лице,
понекад су ножеви,
а ноћ је муња.

Два тела, лицем у лице,
две су звезде које падају
у празно небо

ПИСАНО ЗЕЛЕНИМ МАСТИЛОМ

Зелено мастило ствара баште, шуме, ливаде,
крошње где певају слова,
речи које су стабла,
реченице које су зелена сазвежђа.

Пусти да моје речи, о мила, сиђу и покрију те
као киша лишћа снежно поље,
као бршљан камене зидове,
као мастило хартију.

Руке, струк, врат, груди,
чело чисто као море,
потилак јесењске шуме,
зубе који грицкају влат траве.

Зелене пеге, попут звезда, осипају твоје тело,
као тело упупелог јаблана.
Нека ти не сметају толики ситни и светли ожиљци:
погледај небо како је зеленим звездама тетовирано.

Томас Стернс Елиот

Рођен је 26. септембра 1888. године у Лондону. Био је енглески писац америчког порекла, један од најпознатијих европских песника XX века. Умро је 4. јануара 1965. године. Нобелову награду за књижевност добио је 1948. године.

ДЕВОЈЦИ КОЈА ПЛАЧЕ

О, како те се сећам:

Стојиш на највишој степеници степеништа –
Наслонивши се на баштенску урну
Уткала си, уткала сунца сјај у своју косу
Привијаш цвеће на груди у болном соку
Тресни га о земљи и иди
С пролазном мржњом у оку:
Али уткај, уткај сунца сјај у своју косу.

Желео бих да сећање оде,
Желео да њу ова моја патња боде,
Да сећање оде, да оде,
Као што душа одлази од тела рањеног и
болног,
Као што дух одлази од тела искоришћеног.
Нашао бих
Неки начин неупоредиво лак и вешт,
Лак за обострано схватање,
Лак и безверан као осмех, као руковање.

С њим је отишла, али је јесен као сен
Роби ми машту дане и дане,
Многе дане и многе часе:
Њене косе преко руку, њене руке – живе
вазе.
И питам се како је могла с њим
Требало је да се лишим покрета и позе.
Каткад ове блудње узнемире
Немирну поноћ и подневни мир.

ВРЕМЕ САДАШЊЕ И ВРЕМЕ ПРОШЛО

Време садашње и време прошло
Су оба можда присутна у времену будућем,
А време будуће садржано у времену
прошлом.
Ако је читаво време вечно присутно
Читаво време је неискупиво.
Што је могло да буде јесте апстракција
И остаје стално могућност
Само у свету шпекулације.
Што је могло да буде и што је било
Показује један крај, који је увек присутан.
Кораца одјекују у сећању
Низ ходник који нисмо бирали
Ка вратима која никад не отварасмо
У ружичњак. Моје речи одјекују
Тако, у твојој души.

ПОСВЕТА МОЈОЈ ЖЕНИ

Њој, која ми дарује радост неизмерну,
И што се моји осећаји буде кад будимо се ми
И што истог трена мир дође кад време је сна,
У нашем дисању складном.

Наша заљубљена тела миришу једно на
друго
И не требају нам речи да се разумемо
А некад бесмислене речи нежно схватимо

Неће од зловољног ветра се заледити
Ни од суморног тропског сунца увенути
Цвеће у цветњаку који је наш и само наш

И нек строфе ове прочитају многи:
то је интимност наша – поклон људима.

МАЧВАНСКИ НЕБЕСКИ САЊАР

Бора Д. Симић

Бора Д. Симић,

песник и мачвански небески сањар, рођен је на Крстовдан 1929. године у Глушцима код Богатића где проводи сав свој живот. Несхваћен, а често и понижаван од својих сељана због склоности ка писању и поезији, он пише и објављује још од своје младости. Његова поезија је модерна и пуни слика и метафора из родне му Мачве. Прст судбине или неке друге околности у времену у којем је стварао, нису омогућили Симићу да допре до поетских врхова које је својом поезијом заслужио. Иако су му песме преведене на неколико језика, он је своју прву збирку песама објавио тек 1995. године, а касније још свега две. Но, и после тога не доживљава славу која му припада. Остао је у запећку и у сенци много лошијих песника од њега. Мада је скромног образовања с обзиром да је завршио само основну школу у Краљевини Југославији, тј. четири разреда, Бора Д. Симићу није представљало проблем да испише стихове којих се не би постидео ниједан светски песник.

ГРАД СЛАВУЈА

У огледалу
хаљине шуме јутра -
Сунце.

Прве сребрне тице
долазе у завичај.

Млеко облака окупало
ланени ћилим долина.

Фрула је лудовала.

Запамтио сам најлепшу шипарицу
обучену у небеску хаљину.

Сребрни дан
зелену кошуљу облачи.

Чобани не хају
пси не лају.

Шума
град славуја
свет привлачи.

(1964)

КОСАЧИ

Јутро

Тролистезвезде
Косци по небу зеленом косе,
Бисер последње росе
Грлице у кљуну носе.

Подне

Гуштери и змије врели.
Црне откосе свели
Ветар им душу сели.

Вече

Пластови звезда.
Ливада гола.
Велика кола
Силазе с врхова
Старих топола.

МАЧВАНКА

Јабуко сумрака над Битвом
луда хармонико уцветалих ливада
глушачко пролеће.
Лепотице кажњеника
у логору песме
предобра вило.

Пењи се на моју крхку пут
без страха.
Мироваћу као камен
волећу те до последњег даха.

У нашој љубави
расцветао се
од среће пламен.

И љубићу руже дисања
сањаћу те испод небеског грања.

Сад мислим да сам Бог тишине
или пречудан самац.

Мачванко! Мачванко!
са мојих груди скини
од туге претешки ланац
док нису на нас набацане
мађије и чини.

Још нам ноге горе
у слаткој прашини
очи нам скакућу, скакућу
по шареној месечини.

МОЛИТВА ЗА ТЕБЕ

Усред зиме тица лета пева ми на прсту руке,
Ћилим поноћи растегао се, пуца по њему бесмртна воља.

И јуче и данас запаљено је грање моје муке
Вино среће потопило наша братска поља.

Остани у мени песмо, ми црни људи нисмо
Лутаћемо по жити злата, тражићемо наша јутра.
И сутра и увек расадник Славе расте за наше писмо.
Радост на раскрћу жеља озлатићемо сутра.

Вивак са моје Битве баладе о словима пише
Анђео са шуме моје Доброту росе са мене брише.
Гину пси зависти од њега и он за песму дише
Умиру слуге злобе – цвеће бола мирише.

ЂУРЂЕВСКА КИША

Број ружа мог певања
с њим и пролетњи ветар,
ђурђевска киша
- тихо збори.
Сребрни свици
око дуге
шију зелено коло...
Уцвета радост
земље и срца,
четрдесет јата мразева
прелете ливаде моје.
Број ружа мог тела
ватрено исти.

(1959)

УСПАВАНКА

(слепој мајци Љубици)

Сни сном радосним, цвете милораста,
Походи те срећа као злато чедна
Док влати осмеха по ливади пластиш
Убога је тама дана недогледна

Спи
Сруши се пуста кровињара брига
Спаде тешко блато с точкова таљига
Избледеше слова из свих црних књига

Спавај
И надгледај очима без вида
Син Твој будан сања
Кулу песме зида.

ИСПОВЕСТ

(слепој мајци Љубици)

Гвоздено детињство
Ћути пред свилом Среће.
Глушци, село моје,
што кујеш песму, мене.

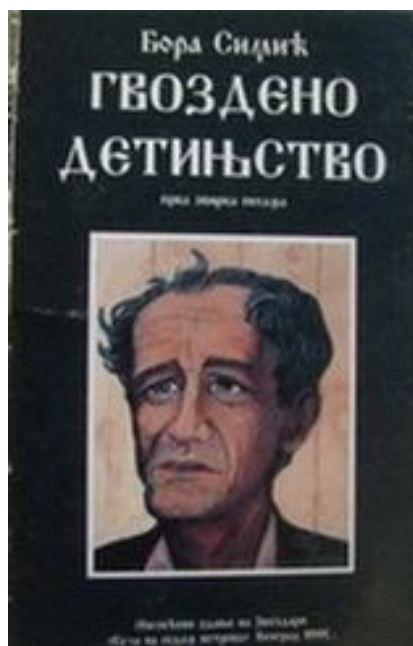
Глушци, ватро угашена
за студен тишине моје.

Један безноги путник корача обалом Битве.
Један бескрили голуб ноћима стреми.

Мајка утехе узидала је у мене злато јутра.
Срећа је, понекад, и горак хлеб.

Изнад летине облак трновит,
и јагње осмеха, тужно јагње осмеха.

Једна фрула тражи руже Доброте,
Мајко, из очију Твојих угаслих.

Пишите за Суштину поетике

poetryaz@hotmail.com

ЉУДСКА КОМУНИКАЦИЈА

Пише: Енеа Хотић

“Разумјели су се погледом који је “парао” ваздух у соби”, ова мисао ми је прошла кроз главу док сам посматрала мени блиске особе у једној посјети. У просторији је те вечери било бар десетак људи. Међутим, од свега што се те вечери дешавало, мени је овај поглед остао у најјачем сјећању. Рекао је више него да је употребљено стотине ријечи. У ситуацији која је пријетила да измакне контроли због опречних ставова људи који су дискутовали о политичкој ситуацији у нашој земљи, овај поглед пун молбе, не пријекоран, више благ и молећив, учинио је од једног прилично рјечитог човјека који се бори за своје ставове, некога ко је одједном схватио да није ни мјесто ни вријеме за такве дискусије. Поставила сам сама себи питање на које тражим одговор и ја, а траже га многи откако је свијета и вијека, да ли људска комуникација има границу и гдје се завршава. Да ли се уопште може завршити?

Људи су обдарени том особином да могу међусобно да се споразумијевају вербалним и невербалним средствима комуникације. Језик је најсавршеније средство комуникације међу људима, а услов да би људи унутар једне заједнице могли да комуницирају јесте да говоре истим језиком, тј. језиком своје заједнице. Често се враћам у вријеме када су настале наше народне умотворине, вријеме у коме су људи преносили “с кољена на кољено” пјесме, приче, пословице, басне. С обзиром да тад није било медија који би преносили одређене информације, окупљања око ватре уз топло огњште пружала су могућност да се објави нешто важно, да се проговори о неком проблему јавно. Наравно, кад кажем јавно, мислим на ужи круг људи. Све те народне умотворине су у ствари служиле и послужиле да се у њима пренесу размишљања унутар заједнице и не само то, оне служе и нама, послије толико вијекова да реконструкцијом тих умотворина дођемо до закључака како су људи тог времена размишљали и упоредимо их са данашњим.

У басни, краткој причи коју карактерише говор животиња, покушава се указати на мањкавости људи из окружења. То потврђује Езопова басна “Лисица и рода” која је потписана аутором, али која управо врши своју давнашњу функцију, а то је да укаже на неке људске особине. Колико смо склони коректној комуникацији и колико смо спремни да чинимо уступке да би та комуникација била успјешна? Мислим да су то питања која произлазе из ове басне. Надмудривање поступцима требало је да укаже на интелигенцију обе стране и лисице и роде. И сви смо схватили да због специфичности облика тијела, лисица и рода не могу да једу из исте посуде, то је потврђено два пута. Надмудривање је било успјешно, но сазнајемо и нешто друго. Колико је увиђајно према некоме кад све посматрамо из свог угла? Чини ми се да није.

Наш познати нобеловац је једном рекао да наше ријечи одјекују различито у другима, те да због тога морамо бити увиђајни, јер то је основна одлика савремене успјешне комуникације. Наравно да не можемо увијек да се позовемо на ту фамозну увиђајност. Некад нас воде емоције и афективна стања. Ова два лика у басни су на један привидно љубазан начин показали на шта се треба обратити пажња. Наиме, због жеље да се освете један другоме, и лисица и рода остају гладни на обе

вечере. Умјесто да су разјаснили ситуацију, они су се правили да се ништа не дешава и реванширали се једно другоме... Могућност за једну јасну вербалну комуникацију је пропуштена.

Но, вратила бих се на почетак приче и на онај поглед који је рекао све. Невербална средства комуникације су гестови и мимика. Колико смо научени да их распознајемо? Да ли су то ти Андрићеви знакови поред пута? Између осталог, мислим да јесу. Понекад погледом покретом лица можемо рећи више него што бисмо рекли ријечима, али и ти покрети могу бити преточени у ријечи, на неки начин. Данас, кад живимо у вријеме у којем нове генерације имају неки тотално другачији начин комуникације једни између других (друштвене мреже), свједоци смо губљења функционалности језика. Скраћенице се налазе посвуда у писменој комуникацији, тако да ће нам сигурно у будућности требати преводиоци за сопствени језик. Примјер – “Мжш л дћи по мне?”(Можеш ли доћи по мене). На овом примјеру се види скраћивање исказа који у усменој презентацији звучи горе. Невербална комуникација покретима лица ће постати драгоценост јер ће употпунити све оно што не буде казано ријечима. Чини ми се да је то сад одраз људи који нас окружују и устаљених невербалних начина комуникације. Дигнута обрва – знак чуђења; намрштеност – знак љутње; климање главом – знак одобравања; раширене руке према некоме – добродошлица.

Све су ово она танана нејезичка средства комуникације. Драгоцјена су и незамјењива често. Ко зна, да сулисица и рода биле вољне да ријеше проблем оног другог и очима покажу да нешто није у реду (условно речено) све би се другачије завршило. Колико смо способни да “ослушкујемо” друге? Можда смо у овом времену атрофираних људских вриједности заборавили на нормалан људски разговор уз благонаклоно слушање и препознавање суштинских ствари. Ово питање се поставља послјије читања ове басне. Она је само послужила као подсјећање шта то не треба да радимо да бисмо се боље разумјели. Дакле, осмијех, стисак руке, климање главом или одмахивање главом, неки поглед који одобрава или не одобрава нешто, све су то пратећа нејезичка сретства комуникације која могу помоћи да не дође до сметњи на комуникацијском каналу и да се сви боље разумијемо, а самим тим и приближимо једни другима.

Чехов је рекао да је живот пун беспотребних разговора. Додала бих да можда олако схватамо тежину ријечи И како оне у другима могу произвести различите реакције. Често нама разумљиво не мора бити разумљиво и другима. Слушати истински друге док покушавају да комуницирају са нама, је основно што требамо научити. Сваки вид комуникације тражи посвећености и једну дозу озбиљности да нам не промакне важне ствари.

“Осмесима И рукама смо испричали нешто што преведено на језик значи љубав”.
(Мика Антић)

Пишите за Суштину поетике

poetryaz@hotmail.com

Д а н е з а б о р а в и м о С р п с к а н а р о д н а б а ј к а

ЗЛА СВЕКРВА

Некакога цара син шетајући се једном наиђе на једно мјесто, ђе се бијаху ђевојке скупиле на игру, те се онђе мало заустави да гледа ђевојке и игру. Све ђевојке које онђе бијаху, пристајаху у игри осим три много лијепе, које на страни сјеђаху и као стидно игру гледаху. Царев син кад их опази, приступи к њима и упита их, би ли се удале и за кога би која најрадија. једна одговори да би за млинара, јер он има доста круха; друга за чобана, јер има доста млијека; а трећа уздахнувши рече:

— Ах, да царев син зна шта бих му ја родила, сјутра би ме вјенчао.

— Шта? — упита је царев син, а она му одговори:

— Два сина златнијех руку и шћер са златном звијездом на челу од прве уједно.

Царев син кад то чује он одмах шњоме, те дома, па у цркву, вјенча се и до мало времена она остане ђетиња. Ови царев син није имао оца него мајку преко мјере злу жену, која је мрзјела сина својега особито сад што је с реда ђевојку вјенчао, и стане својој снаси а његовој жени о глави радити. Они исти дан кад је млада царица шћела родити, пође јој муж у лов, и у томе она роди два сина златнијех руку и трећу ђевојку златне звијезде на челу. А кад јој свекрва то види, подстави троје мачади, а оно троје ђеце затвори у један сандук, пак нареди слуги да га баци у најближу ријеку. Увече у саму мрклицу, кад се царев син дома врати, истрчи му матер и јави, да му је жена родила троје мачади. Он одмах заповједи да је у исти час понесу напред онога цара града, и да кажу свакоме који поред ње прође шта је родила, и да је цар заповједио да свако на њу плуне, а ко не плуне, одмах да га погубе. Слуге овако учине, и јадна царица које од стида које од болести и од зиме до мало дана умре.

Они сандучић са оно троје ђечице пловехи ријеком нанесе срећа испред једнога великога двора и цардина некакога пребогатога чоека, који баш сјеђаше покрај ријеке пред својијем домом одмора ради. Кад угледа сандучић, он брже заповједи слугама, те га ухвате и донесу му га. Отворише га и виђевши ово троје ђечице у њему, обрадује се и зачуди, добави дојиљу и подхрани их до оружја браћу а сестру до удаје. Један дан дозове ови чоек цара на објед, и по обједу изиду гледати грађевине и цардине, да таке љепоте и дарила божијега није било ни у једнога цара или краља. Цар се зачуди ово гледајући, а особито оној ђеци, али их не познаваше, колико ни они њега, па рече:

— Хвала богу лепоте! ништа не манка ође до само три ствари: тица што збори, дрво што пјена и вода зелена.

Ово би жао једноме од ова два брата и рече:

— Одох тражити ове три ствари, да баш ништа не манка.

И тако крене. Путујући нађе близу некака језера усред планине једнога старца, ђе сједи вас сијед као овца, који га упита ђе иде, а он му све каже. Тада му старац рече:

— Ја ћу ти казати ђе ћеш све ово наћи. Хајде онамо ђе се ја бацим овом балотом гвозденом, онђе ћеш све три ствари наћи, него знади: кад узидеш онамо, стануће вика и граја около тебе велика од хиљаду људи, а никога нећеш виђети, и нико те неће ни прстом такнути, а камоли убити, али немој да се обазреш за собом без свога чуда, јер ћеш се на оно мјесто окаменити.

Кад то чу ови младић, отрча пут онога мјеста ђе му је старац балоту бацио, док наједанпут рекао би паде небо на земљу, завикаше с хиљаду страна, он се обрне да види ко је, кад не види никога, па се препаде и окамени се. Сјутрадан брат му не видећи брата да се врће, пође и он за њим, срете старца, и старац му рече као и првоме. Он му захвали и трчке отиде онамо, кад напред пута види брата окамењена, те почне плакати и љубити га, а у

толико зачу ону хуку и вриску од хиљаду различитијех гласова, пак се препаде и почне натраг да бјежи, али теке се обрну, окамени се и он близу брата. Сестра њихова не видећи их натраг, сјутрадан у саму зору устане те трагом за њима, погоди на онога истог старца, и он јој све каже, како је и што је, и стане је одвраћати, да онамо не иде: „јер се нико одонуда — рече — није вратио, па кад се људи оружани препану, како неће ђевојка као што си ти?“ Али она ни најмање за то, него убере неке траве те добро уши затисне и ручицама сувише, па рече старцу:

— Баци ти мени балоту, да онамо идем ће она пане, само ми кажи, хоћу ли наћи све три ствари како сам ти казала, и хоћу ли наћи браћу окамењену.

Старац јој одговори:

— Хоћеш, — па у толико одбаци балоту, а она потеци онамо што је најбрже могла. Дошавши до оба брата окамењена, позна их и стаде да их плаче, јер јој живо срце пуче; и у то вријеме зачу неколико, ма не баш онолико хуке, него она поткријепи себе, те онамо ће је пала балота. Кад дође, упазиле једну велику пећину и у њој види тицу, која јој у они исти час долеће на десно раме, и рече:

— Хвала да је богу! колико има времена да те чекам, — и рече јој сувише: — Хајде у оно језеро онамо, зацрепни воде зелене, и од онога дрвета што пјева гранчицу очебрсни, и кад дођемо до твоје браће, намажи их да оживе.

Она то учини, пак кренувши натраг кад дође до браће, намаже их, и у они исти час оживе, те сви дома. Кад дођу, обрадује им се они господар, а још више кад види оне три ствари, које је рекао цар да их нема, пак одмах учини велики објед и дозове цара. Онда рече ова тица:

— Кад буде на трпезу, господару, немој износити ни ожице ни пантарула ни ножа, него онако нека цар једе рукама.

Послуша је ови чоек, и кад дође цар, каже му како је добавио оне три ствари, и тако да већ ништа не манка, па отолен за трпезу готову. Цар кад види да на трпези нема ожице ни ножа ни пантарула, рече ијетко:

— Шта је ово? како ће се ово јести?

— Лијепо — одговори тица, — с муком као што су се до сада мучили ова твоја два сина и шћер, и покај се, што си на велику божју правду смакао своју жену а њихову матер; ово су твоја ђеца, а на мјесто њих твоја проклета матер подметнула троје мачади.

Цар се обрадује, притрчи к ђеци, а они к њему, ту се ижљубе и изгрле, па отолен дома, и у они исти час смакне матер, а оба сина ожени и шћер уда у један исти дан.

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПРИПОВЕТКЕ МИЛОРАД ПАНИЋ- СУРЕП

ЖАН КОКТО:
“ПОРТРЕТ ГАБРИЈЕЛЕ КОЛЕТ”

Пишите за Суштину поетике

poetryaz@hotmail.com

Ж И В Е Л Е Г Е Н Д Е

Милан Ненадић

Милан Ненадић

је рођен 30. септембра 1947. године у Грковцима, код (Босанског) Грахова. Студирао је југословенске књижевности и савремени српскохрватски језик на Филозофском факултету у Сарајеву. Од 1974. године је у Београду, од 1984. у Зрењанину, а од 1998. у Новом Саду.

Осим поезије пише књижевну критику, есеје и преводи.

Објавио је књиге песама: "Стефанос", "Нови Стефанос", "Општи одар", "Усамљена историја", "Осветна маска", "Песме", "Књига четвоприце", "Општи одар и друге песме", "Вриснула је мајка" (песме са Илеаном Урсу), "Почињем да бирам", "Изабране песме" (избор и предговор Никола Кољевић), "Дрхтање у води", "Венац за Гаврила", "Уточиште", "Венац за Гаврила (библиофилско издање)", "Угрушак", "Општи одар и нове песме", "Суви печат", "Ноћна слика", "Дивљи Бог Балкана".

Добитник је Печата вароши сремскокарловачке, "Дучићеве награде", награде Удружења Књижевника Србије, "Милан Ракић", почасне награде БИГЗ-а, награде Универзитетске ријечи за књигу године, "Змајеве награде", "Кочићевог пера", награде "Бранко Ћопић",

Српске академије наука и умјетности за препев поезије Михаја Еминескуа на српски, годишње награде Савеза књижевника, награде "Лаза Костић", "Кондира Косовске девојке", "Милице Стојадиновић Српкиње", "Видовданских пјесничких сусрета" и повеље "Пјесник свједок времена".

Живи у Новом Саду.

„Поезија није дала и неће дати да се угаси ватра на огњишту. Из искуства знам да у најпресуднијем тренутку нешто значи песничка реч. Ако ни због чега другог, значи због тога што се увек због речи могла изгубити глава. Због песничке речи. Да, због ње. Само подсећам на Андрићеву опомену да би наши и сви отуђени властодржци, углавном тирани а вазали, упаковани у листер одела демократије, требало да пажљивије читају песничке опомене савременика, тако би најлакше схватили шта им мисли народ и шта им је чинити.“ – Милан Ненадић

Извор ГЛАС ИСТОКА

<p>ДОГОРЕЛА СВЕЋА</p> <p>Док је жарке зене грејала белина Док је мајка земља разумела сина</p> <p>Док се осмех није кривио у страну Док нам вучји снови нису снашли јаву</p> <p>Док у душље нису потонуле очи Док нам главе нису нестале у омчи</p> <p>Дотле смо стајали усправни ко свећа Дотле је несрећа била чиста срећа</p> <p>Откуд сада ово откуд ово нетом Ево нас пред светом ко стрељачком четом</p> <p>Нити глава мисли нит срце осећа Ми смо на дну себе Догорела свећа</p>	<p>ПОЛА КАПИ РОСЕ</p> <p>На ивици жутој зеленога листа, Пола капи росе сувим златом блиста.</p> <p>У то пола капи све је живо стало, У њој јасно видим и мог бића мало</p> <p>Кроз пола драгуља којег сјај одаје, Пратим моје снажне, складне завеслаје</p> <p>Што за ток не маре, као ни за реку, И што, уз матицу, моћну воду секу...</p> <p>Расањен се тргнем, прожежен до бола, Што кап није цела, што је капи пола,</p> <p>Што због тежег дела, виши закон склада, Цела кап, са листа, почиње да пада.</p>
<p>ДА СЕ ОДЕ</p> <p>Кријем лице, кријем очи, сузи не дам!</p> <p>И сенка се моја кочи чим прогледам.</p> <p>Воденице труну, снене: воде звонке ко гуштери — залуд пене низ обронке.</p> <p>Небо гледа пусто поље — гледам и ја где у башти лиже коље крупко змија.</p> <p>Бацам земље преко жара, сипам воде. дошло време, кућо стара, да се оде.</p>	<p>ПИСМО КЋЕРИ</p> <p><i>Марији</i></p> <p>Размишљам о ноћи пунога месеца Кад ће богочовек страсно да зајеца И клекне, скрушено, пред твојом наготом, Дрхтећи неспретно, кунући се потом Јединим животом, мајком, небесима, Ко да у речима кључе света има Или, лепше рећи, кључе твога тела О које се ломи крхка мушка стрела,</p> <p>Ето, о тој ноћи, којој служе свици Да се, узнесена, нађеш на ивици Само једне тајне, јединог открића Да си Мајка Земља и Прамајка Бића, И да ниси чедо као млади свеци Већ искра у којој пребивају преци,</p> <p>Ето, о тој ноћи, о бесмртном хуку, Кад се свемир зачне и у твоје струку, Размишљам рукама пуним хладне главе: Хоћеш бити свесна сна колико јаве Да си после земног, невиног бунила, Остала Божанство, као што си и била.</p>

ПЕСНИЦИ – НАШИ САВРЕМЕНИЦИ

ОБИЉЕЖЕНА

Што знаш ти
о згрченим прстима
што проклињу пјесништво,
у понављању игре шутње
и страху таме
што се лудилу предаје,
не назирући утјеху ломну,
удјенуту у бесрамну
похвалу животу.
Не ругај се црвеним
ваграма из мог дјетињства,
измишљајући неку нову
етеричнију грешност.
Мој отац
није волио пјесму,
обилежавајући ме годином
јалове бербе,
претварајући у оживке
просторе мојих чежњи
што ће,
док још будеш измишљао ноте
за пожуду тијела,
ријечима необичнијим
од свих које си до сада чуо,
отпочети умирање.

~ Луција Павловић ~

ПРИЈАТЕЉУ

Ни да ме питаш, не,
Да ли истина је,
Смети никад нећеш,
И остаће, између мене и сна,
Поглед наш и траг, опсесија.

Бео поглед и смех, драг,
Искрен, наиван, у зеленом свом,
Освету надања, непоколебљивих страдања,
Несигурних жеља и стидљивих искорака,
Да лет твој, буде нешто више од пустог немира.

Све снежно чисто је, и нем је мрак на моје борбе,
Кад и звона звоне, за моје истинито кајање,
а бојно поље врело је, док громови дечачки тутње,
кроз руке моје, деценије, и небом, оне су писале,
да је касно, време ето, прође, за луде неке, кораке.

Трагом твојим ходим, само да чувам те, јер за друго, касно је,
Можда када прођу даљине, ја поново видим, другачије, очи те,
Па онда усним беле невоље, и заискрим, опет, из потаје,
За руке твоје, моје, реч свака сада, невоља је, и не знаш,
Боре се све жудње моје и снаге, да све хладно и мир, међу нама
остане.

Ни да ме питаш, не,
Да ли истина је,
Смети никада нећеш,
А ја ћу бити ту, да трагом твојим ходим,
Да љубав моја, све, сенка твоја и пријатељ, заувек буде.

За све друго, сада касно је.

~ Света Предић ~

ГДЈЕ СИ, ДОЋИ

посматрам сјенке на периферији града
и у ћутању те ишчекујем
било која од њих могла би да будеш
али ниси
и ове ноћи усамљеност и беспуће
урезују у моје лице
једно ново мртво слово

~ Мирослав Б. Душанић ~

ОБМАНА

Покушала сам да живим
онако како су ме учили –
није успело

Вођена невидљивом силом
блатњавим коракком
остављала сам прљави траг
знајући да стварам
непробојни зид ћутања –
ходала сам даље.

Наилазећи на прекорне
често
подругљиве погледе
ишла сам даље –
не застајкујући.

А знала сам –
оно – што нико није ни слутио
да на крају тог пута
вода пере прљаве ноге –
али не и нечисте мисли

~ Слађана Јанковић ~

УРАМЉЕНА СЛИКА

У мислима си ми бујним,
Удараш као тврд камен
У сваки дјелић нерава:
И док сунце се расањава
У јутрима блудним,
И док све тобом одише,
И ноћ, и зора,
Стрмом литицом живота
Корачам, сваку наду губим,
Док сумња у мени расте
И бива све јача.

Можда негдје спаваш
Покрај неког или сама,
У ноћима
Жедних љубави на ме мислиш,
И док ти бол празном душом
Хара,
На мом зиду сјећања
Као урамљена слика висиш...

~ Борис Милошевић ~

ДАЉИНА

Мисао она јединствена
Са тобом све даља тиха
Ко слепи путник скривена
Дубином се зенице њиха.

Ништа не могу знати
Час те имам а час губим
Кад помислим сва се дати
Даљину само љубим.

Трептајем дан се гаси
Празнина надире, прети
Жудим да у твојој власи
Сневаћу ускоро смети.

~ Мирјана Дурутовић Мозетић ~

СТРАНАЦ

1

Рођен сам и овде боравим
Као чудо природе и шала судбине
Од мене траже да заборавим
Исконске лепоте и врлине
Да се поклоним сенкама из тмине
У замену за удобну, безбрижну
Шупљоглавост, корисну пожељну.

2

Угасле звезде звездокрадица
И песме безвучне глувих птица
Сахранићу где су пала сунца
Где су посустала срца.

Са обманом што бледи
И лажним сјајем камена
Са сујетом што следи
Идоле без дрхтаја и пламена.

3

Са срцем нисам у завади
Ни с песмом што добро опева
Волим све што дрхти, стење и снева
Што сеје, греје и гради.

Са душом не тргујем
Блиски су ми свачији јади
Шљам са муком испљујем
Пелин сузом засладим.

Дража ми је коприва
Од сладуњавог крина
И дивља бодљикава купина
Од мирисног рузмарина.

~ Зорица Савић ~

Тимоти Мартин

Пишите за Суштину поетике

poetryvaz@hotmail.com

А Ф О Р И З М И

Павица Јовановић Вељовић

ПЕСМА О ПЕСМИ

Натрчала једна песма на мене,
али ја је певам у свом тону.
Нису ни песме све заљубљене -
моје су мало и по бонгону.

Натрчала једна песма на мене
и њена ме рима у стернум "туче".
Али ја је певам у свом Г-дуру
и тужни стихови срећно ми звуче.

Не бој се, песмо, нећу ти ништа,
можеш да звучиш како ти воља.
Моје су риме већ испијене,
ја чекам нека времена боља.

"Нису бојми што некад бејаху" -
рече ми песма, а потом оде.
Остаде само акорд рефрена -
ето ти, песниче, твоје слободе.

И шта сам могла друго да радим?
Накривим шешир, руке на тур.
Ногу пред ногу шором газим,
у ритму корака звиждим Г-дур.

- Србија нема излаз на море.
Где ли су нам онда потонуле све лађе.
- Демократија је једнака према свима.
Разлика је само у дужини ланца.
- Магарећи самар и празну главу на
раменима је најтеже носити.
- Наша држава није по мери човека.
Тесно нам га кроје.
- Не разумем жену којој загори ручак.
Нити мушкарца којем загори жена.
- Понеке памети су полтронске.
Никад не стигну до главе.
- Мртви су повлашћена категорија гласача.
Након избора почивају у миру.

Зоран Чојчић

- Верујемо у предизборна обећања. Немамо
друге изборе.
- Завист је подла бољка. Примети се тек када
је већ касно.
- Све ће то народ гласати.
- И највећи умови су дошли из мале главе.
Размишљајте и даље.
- Ако сте ме већ осудили на живот бар ме
понекад помилујте!
- Људи из сенке су криви за сенке у људима.
- Од свих страхова које имам, најгори је онај
да су оправдани.
- Да имам плату купио бих себи радно место.
- Љубавница ми је широких схватања.
Дозвољава да, поред ње, имам и супругу. .
- Правићу се невин. Иде ми од руке.
- Киша на паради поноса...Сад не знају да ли
су топла ил мокра браћа..
- Имам ја дубок џеп него су ми руке кратке.
- На лудакe утиче пун месец – сваки дан у
години.
- Толико ми се смркло да ће бар двојици да
сване...
- Осећам се као уранијум. Не сијам у мраку,
али сам осиромашен.
- Манично бежим од депресије.
- А јел може ова рата на кредит?

• Пијани од љубави отрезне се у браку.

• Понеки афористичари напишу одличан афоризам.

Али не знају увек ко је аутор.

• У животу ме највише коштала истина.

Али ни даље не питам шта кошта.

• Сатиричари никада нису променили власт.
Ни власт не мења своје сатиричаре.

• Нико не може да остави траг преко ноћи.
Сем ако не напуни гаће.

• Жене никако да упаре два добра.
Која употребљава памет, неупотребљава
ноге.

Павица Јовановић Вељовић
афоризми

• Вирус грипа подмлађује. Прави сам балавац.

• Знам све о женама!
Дакле нисам ожењен.

• Вернике поштујем..Невернице обожавам..

• Малим лоповима се скида глава. Велики
само покажу која им смета.

Зоран Чојчић
афоризми

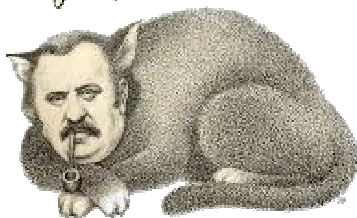
• Свет се дели на људе који мисле – и на људе који имају мишљење.

• Тужно је кад мало чело смишља – велико начело.

• Дивно је имати своје људе. Знаш тачно ко ће те сахранити.

Владимир Булатовић Виб
(1931-1994)

Владимир Булатовић Виб

Пишите за Суштину поетике

poetryaz@hotmail.com

Л И Ч Н И С Т А В

Приказ књиге
хрватске песникиње Луције Павловић

Пише: Ђуро Маричић

РАСИПАЊЕ ЉЕПОТЕ

Рецензија књиге Луције Павловић, КУЋИ ЛУЦИА

У невеликом јату новог вала средњевјечних пјесника, који је заплуснуо, на интернету и у тисковном облику, хрватско књижевно небо, јавило се и истакнуто име Луције Павловић. Тај вал, наговјештен већ појавом Весне Парун, Вишње Стахуљак и Ирене Вркљан донио свјежину и препород, подигао је поетски израз на нову степену, дао му друкчије обиљежје, учинио га богатијим, осебијнијим, привлачнијим.

Нова књига Луције Павловић, КУЋИ ЛУЦИА, представља само наставак пјесничког путовања којим се она запутила већ преко својих првих изврних објављених пјесама, с којима је читаоцима, својом оригиналношћу и осебујношћу скренула пажњу на себе.

Што нам то нуди Луција у својој новој књизи?

...с прага звијезда / посрће у ноћ/... / Вело радости / пустиња је / што ријеку / прогони /.../ Већ пријеђени / кораци / невјерицу / носе у ноћ /... / Лавежу бола / Насмијеш се /.

Критичар је у дилеми који стих и коју строфу цитирати из ове веома лијепе насловне пјесме Кући Луција. Читава пјесма, сви њени стихови одишу красном новом метафориком, лијепим синтагмама, новим, неочекиваним узбудљивим изразом, свјежим, какав се сусреће тек у новије вријеме код неколицине стваралаца. Та метафоричност обогаћује најновију хрватску поезију, уноси нови дах у њу, веже је за наше осјећаје, поезији даје нове димензије, привлачне, чини је умјетнички богатијом, разноврснијом, подиже је на виши ниво, она путује у некакаве горње предјеле људског ума и осјећајности. Прије свега у експлозију подивљале, полудјеле осјећајности, која се отела свакој контроли разума и притиску стега лошег одгоја, која нас из средњег вијека носи у 21. стољеће.

Ни друга пјесма, Нова поставка јесени, није ништа сиромашнија лијепим сликама, сликаним ријечима. Да управо то, Луција Павловић не говори, она слика своје осјећаје ријечима, у пјесме уноси низ боја и њихових нијанси које откривамо у сваком стиху или у свакој строфи. Боље рећи те слике нам се намећу својом једноставношћу, луцидношћу и љепотом какву сусрећемо код мало којег пјесника. И мораммо се сложити с мишљењем сјајног пјесника Григора Витеза да је сликовитост веома важна у поезији – „Што не можеш илистрирати треба бацити“. А код Луције је свака строфа пуна сликовитости, очаравана и надахнуће. Треба погледати узете стихове и њихове дијелове: ... старо издање јесени, ... пјенушава рика мора,... вијенци цвркута...бунило боја...здјела дана ...квасање у себи...мрмор прољећа,, па онда судити о поезији Луције Павловић. Мораммо се

запитати из којег предјела људског заумља извиру ови бисери синтагми и гдје је крај богатству људских могућности. Има ли умјетност уопће границе? Чини се да су те границе поистовјетене с границама свемира који пулзира у нама и ми у њему, да их никада неће сагледати људски ум ни докучити наша машта. Да се оне у својој разиграности шире попут људске мисли.

Човјек се пита и гдје је извор љепоти, у духу, срцу или негдје дугдје, гдје се налази њена клица, у одгоју, образовању, слободи духа, у неком нашем прапочетку, у оној слободи коју смо као дијете уживали прије него су нас почели окивати у калупе одгоја? Загонетка за загонетком: боље је не питати се ништа, треба се једноставно препустити уживању у безграничним чарима ове поезије.

/ Мислима ћу те / избрисати /, каже Луција у пјесми Преаства, сасвим откачено, заиграно као дијете које безбрижно трчи по ливади, лудира се као лептир који не зна за своју путању и није му важно да је зна, важно је да лети, да ужива у тој слободи узетој од природе да би дисало њеним дахом. Чини се да је та откаченост управо оно најважније у данашњој умјетности, она је оно најснажније што ломи границе ускогрудности, укалупљености стега и ограничења моћи размишљања, слапова асоцијација.

Оно што је важно, Луција знаде за мјеру, њене пјесме су кратке, надахнуте, стихови често од само једне једине ријечи, преломљени управо тамо гдје треба, онако како их добар интерпретатор треба читати. И када је нека од пјесама мање инспиративна, она је још увијек довољно добра да је радо читамо и још једном јој се враћамо. Можда ће нам се мање свидјети неке пјесме, које имају мање лирске поетике, емоционалног колорита. Но, у њима треба препознати пјеснички напор да се каже нешто дубље, да се зађе у неке друге предјеле филозофије, у којима се прави стваралац мора огледати (Птица без неба). Но, већ слиједећа пјесма (Празно мјесто), показује да се пјесникиња није одрекла оног најљепшег у њеним пјесмана, успјелих неочекивањих сликовитих синтагми: / Ту / гдје осама / просијава вријеме /... / хербарију ријечи /, .../ Гола / болећива чежња / не откида звијезду падалицу /.

Луција нам у наш ријечник понекада враћа и већ понешто заборављене ријечи (барјак), што је и задатак и лијепа особност доброг и пажљивог књижевника, да чува језик од заборава.

Најљепше су јој пјесме које се врте око љубави, ту она проналази мноштво сунчаних синтагми из којих зрачи богата топла лирика, као јесен из бакине дуње на ормару.

Као у животу, у пјесникињиним расположењима, смјењују се таласи наде и разочарања, среће и туге, радости и безнађа. ... / у свијету / и даље насмијаном /... / не спуштам више / мисли у постељу /... / а ја киша / која не јењава / ломила даљине /.

Треба видјети оно што пјесникиња каже у пјесми Отајство ... / загрцнута / између скривеног смијеха / и гласне тужалке / крећем се и падам / смијем се и плачем / разорена и обновљена / побијеђена и прослављена /.

Могло би се из низа пјесама цитирати бисере Луцијиних стихова, но, треба оставити читаоцу да их он сам открива и ужива у њима, да види како се „док одмјеравају снаге врисак и тишина“ на одврнутој пипи точе пјесме Луције Павловић, на радост оних који воле добру поезију и знаду изабрати оно што је квалитетно у данашњој огромној продукцији, чије смеће пријети да затрпа зрнца злата и дијаманата.

Луциа Павловић

КУЋИ ЛУЦИА

Још један корак
од себе.
Или ка себи?

Руке
спуштене
низ тијело
не радују се
више.

На пола пута
застајем.
Разочарана нада
колијевку
и бајку
чека,
с прага звијезда
посрће у ноћ.

Врело радости
пустиња је
што ријеку
прогони.

Открих ти
своју голоту
туго велебна
у меким травама
у ноћи птица
и огња.

Већ пријеђени
кораца
невјерицу
носе у очи.
Лавежу бола
насмјешеш се.

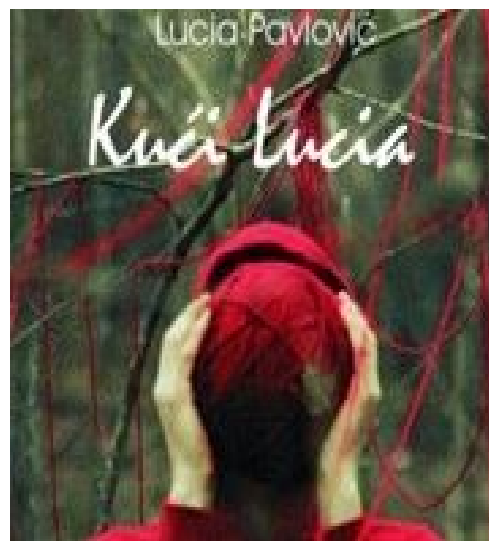
Кући Луциа.
Спавај.

ЛУЦИА ПАВЛОВИЋ

је псеудоним којим се користи пеникиња (З. П.). Рођена 06. 09. 1962. године у Жепчу. Од 1985. живи у Дубровнику, затим у Загребу.

Пише поезију и прозу још од средњошколских дана. Ово јој је четврта збирка песама. Тренутно је у припреми за штампу роман *Бразготине*.

К Р А Т К Е П Р И Ч Е

ДЕДИН МЕДАЉОН

Драгана је била девојчица од петнаест година. Остала је да живи са дедом у малој, трошној кући на самом крају села. Мајка је напустила када је била веома мала, а отац погинуо у рату. Деда је покушавао да јој пружи онолико, колико је био у могућности. Имали су мало имање иза куће, неколико оваца и кокошака. Док је деда био на њиви она би спремила ручак, и терала овце на оближњу ливаду да их напасе.

Једног јесењег дана је чувајући своје скромно стадо заспала испод дрвета и неколико оваца се удаљило од ње, препуштајући је сну. Сањала је своју мајку како јој се окићена пољским цвећем смеши и гледа је погледом како само мајка може да гледа своје дете. Сањала је и оца како стоји поред њене мајке и милује јој косу. Били су срећни у свету умрлих. Давали су јој снагу која јој је била потребна да живи, и ако је веома млада напаћено радила како би прехранила себе и деду. Деду је неизмерно волела. Упркос томе што су били сиромашни, са њим би поделила и најмање парче хлеба. Сањала је како ће једнога дана живети боље...

Из снова је пробуди блејање оваца у даљини. Кренула је према њима. Видела је да су кренуле да се пењу преко једне стене која се уздизала недалеко од места на којем је до малочас спавала. Корачала је брзо али опрезно јер се камење мешало са слабом вегетацијом, а од киша које су падале претходних дана било је још увек мокро. Морала је да пази да се не оклизне. Испред ње су овце мирно пасле, а она је покушавала да их потера путем одакле су дошле. Нису се помериле ни милиметар, већ су само наставиле да уживају у скромној трави, које је било само местимично. Није јој било јасно шта их је задржавало да ту пасу, када је испод њих била ливада, а овде су наилазиле на стене и камење. Око стене са три стране је био кањон кроз који је хучала набујала река. Пошто није успела да их потера одатле, решила је да сиђе и позове деду у помоћ. Мрак је већ падао и морала је да пожури. Кишни облаци су опет преплављивали небо, а Перун је слао муње у знак упозорења да се склони свако ко је на отвореном.

Драганин деда је седео на прагу куће и љуштио јабуку, када је видео да она трчи низбрдо, хитајући кући без оваца. Пошао је према њој и она му је објаснила где су овце остале. Уместо да крене за њима само је загрлио и насмејао се онако старачки али искрено, од срца и повео у кућу. Поставио је сто и вечерали су. Напољу је киша увелико падала. Драгана је бринула за овце које су остале на стени. Деда је разумео њену забринутост више него што је она могла и да замисли. Испричао јој је једну причу...

"Некада давно када су наши преци још увек били одани старим боговима, на тој стени су се окупљале виле. Свако ко би их видео, могао је да пожели нешто и оне би му то испуниле у знак захвалности што их не терају одатле. Једне ноћи тамо залутао човек који их је приметио како играју у свом колу, тако спретно и грациозно као да испод њих нема камења. Пришао им је и рекао да не жели да их повреди... Оне су му се умиљато смејале, и играле око њега својим заносним телима стварајући топлину и сигурност. Рекле су му да пожели жељу, а он је омађијан њиховом заносном лепотом заборавио да је залутао па је пожелео једну од њих.

Неколико вила се удаљило и остала је једна испред њега... Гледала га је небеско плавим очима, и осмехом који је растапао душу. Дуга свелоплава коса јој је падала низ бујне груди све до струка. Бела прозрачна хаљина се на благом поветарцу обавијала око

њеног тела као да је милује. Скинула је појас који је носила око струка. Он је пружио руке према њој и скинуо хаљину а вила је само спустила главу и заплакала. Схватио је њену жељу да буде са човеком, али знао је да она припада неком другом свету. Бољем, лепшем, пуним магије и доброте. Није желео да је повреди. Подигао је хаљину и покрио то прекрасно тело које је тако савршено извајала мајка природа. У њеним плавим очима се видело море суза које су клизиле незауостављиво низ њено прелепо лице. Вила подиже руке око врата и скину сребрни ланац са медаљоном и даде незнанцу у руке. Она је на тај начин изражавала захвалност. Сузе су престале да квасе њено лице, а странац се лаганим кораком удаљавао... На том месту где су падале њене сузе увек има траве и сада наше овде тамо пасу." – рекао је деда са осмехом на уснама. Сигурне су виле их чувају.

Устао је и отишао до дрвеног креденца у коме су чували ствари и из једног старог капута од медвеђег крзна извадио марамицу обмотану око нечега. Спустио је Драгани у руке. Она је полако размотала марамицу и погледала медаљон који јој је засијао у рукама. Погледала је у свог деду и загрлила га. Знала је да је он тај човек, који није могао да повреди једно нежно биће као што је била вила која му је поклонила медаљон. На предњој страни је имао угравирано дрво живота, а позади Световидов рог изобиља. Није могла да га отвори. Загрлила је деду и пошла на спавање. Спавала је мирним сном, знајући да су јој овце сигурне и да их чувају виле...

У зору је чула блејање оваца испред куће па је устала и кренула да их отера у тор иза куће. Дедо је био окренут према зиду. Када се вратила у кућу и наложила ватру, подгрејала је остатке вечере од синоћ и позвала деду да устане. Није се одазивао. Пришла је уз његов кревет и ноге су јој претрнуле, само је клонула преко дединог тела када је схватила да он више не дише. Плакала је као киша, и ако је знала да је он себи олакшао муке, и да неће морати више да се мучи за њих двоје. Спавао је вечним сном са осмехом на уснама... Имала је медаљон и решила је да оде да покуша да нађе вилу, како би јој вратила медаљон и затражила да јој врате њега међу живе. Мокош је испустила његово вретено судбине...

Упутила се оним истим путем којим је јуче пошла за овцама и попела се до стене. Села је на један камен и почела да се моли. Када је прошло неко време почела је махнито да дозива, ни сама не зна кога, али веровала је да ће се неко појавити. Њен глас је одјекивао кањоном и ни гласна река испод ње није могла да је надјача. Срце јој се цепало што никог није било да јој помогне. Ноћ се већ увелико спуштала и обавијала својом тамом куће у даљини и ово магично место. Није могла да се врати. Било је превише стрмо за тумарање ноћу. Месец се скромно промолио изнад једног малог облака, да би убрзо поново нестао као да се крије. Звезде су сијале својим устаљеним сјајем високо изнад ње. Наслонила је леђа на стену и задремала, са молитвом на уснама и медаљоном у руци.

Када је свануло вратила се кући а на прагу је дочекао деда са јабукама у рукама и осмехом на лицу. Потрчала је и бацила му се у загрљај. Али нешто је било другачије. Није могла да се сети неких ствари, али била је свесна да је нека велика туга која је обузимала прошла. Сада је место уступила срећи... Драгана је са дедом седела на прагу, јела јабуке и покушавала да се сети шта је радила јуче... Али то је било закључано дубоко у њеном сећању. Виле су се побринуле за то...

Милена Стојановић

Е Н Е И Н И Д А М А Р И

Цртице и приче из живота

Пише: Енеа Хотић

ИЗ КУЋНЕ РАДИНОСТИ

Гдје „гонимо“ и да ли уопште „гонимо“

Сунчеве зраке ме милују по лицу. Будим се, погледам око себе – добро је, познати амбијент. Испред мене татина омиљена умјетничка слика на којој се види човјек који сједи на стијени, посматра чамац и мооооре испред себе... Дивно. Нешто ми лијепо кад ми поглед падне на њега. Дан ми одмах добар. „Е, тата, тата, да ти знаш што не знаш“, мислим се ја у себи. Опет зажмирим и одлутам у не баш далеку прошлост ми моју, хихихи, вјечита тема – мушкарци.

Заједничко буђење, осмијеси и прича. Боже, како је све дивно звучало. Али, највише ми се допао дио кад каже да ће ме водити да ме упозна родбина и да видим његову "хацијенду". А мени очи засјајиле, већ видим како боса, лаконога, лепршаво „летим“ по хацијендици, а у дворишту свирају „маријачи“. И ту је била „финта“! Док сам ја схватила да „маријачи“ неће доћи, већ сам била као „клен(ица)“ ухваћена. Мислим се како има неке дражи и у овоме. Па, шта ако и није како се каже? Паметан човјек пусти себи да вјерује и у невјероватне ствари. То је живот. Да није тако не би нам се ни дјеца рађала. Јел тако? Наравно, тешко да сам тад била „паметна“, више наивна, јер ко би ми сад могао „протурити“ такву причу! (Ха,ха,ха, нек се јави на слједећи број телефона 0650000000). И уопште смо ми, жене, склоне да саме додамо и чега нема. Стварамо привиде и своје бајке. Ма, не, ако мислите да је ово феминистички текст, зауставите се! Ту не „гоним“! О чему бих ја сад писала и размишљала да није било свега овога? Ко би ме данас звао „мама“... Хеј, па све брзоплетости из којих немамо велике ране су нам нешто донијеле. Нешто добро... То ме тјешу. Чуј тјешу, па нисам тужна. Срећна сам што сам кроз ту причу о „хацијенди“, иначе мексичкој кући у једној етажи, без спратова, упознала, додуше не Мексиканце, али свакако људе које сматрам својима и дан данас.

Ето, драги тата, некад мислим да би све било другачије да си ти са мном био тад, али знам себе... Иста сам као ти... Волим људе, вјерујем и у невјероватно и уживам! Гени су чудо! Једино што ухватим себе како загледа на твоју слику тражим одговоре...

Посвећено свима онима који се стално питају да ли је исправно то што раде и да ли „гоне“ гдје треба...

Цртице из живота

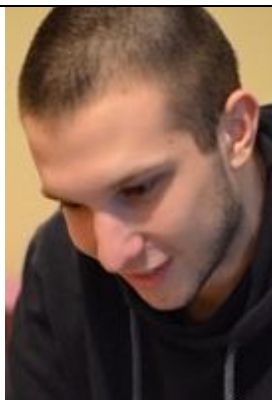
- Није злато злато због злата, већ зато јер мени сија(ш), злато моје!
- Доста је! Дижем руке од свега! Да бих Тебе загрлила.
- Откако ми долазиш у дан и сан ми је златан!
- Мисли ткам у ћилим од ријечи. И грлим Те снажно, и једино то ми је важно овог јутра.
- Дан за Твој длан скројен, златом обојен!Их!
- Диши, диши и удиши ме!
- Киша ће, а Ти ми већ јеси у дану, на длану!
- Вјеруј, милуј очима, купуј срцем, а плаћај додиром Душе од свиле.
- Дан има зору, а ја Тебе.
- Буди ме мој град сунцем и својим звуковима баш као вриједни домаћин што се спрема да дочека драге људе. А ја? Мислим на Тебе у њему. И лијепо ми.
- Твоје "зашто" не мора бити исто као и моје, све док нам је "зато" исто!
- Кад ме нема, види гдје сам Ти. Тако ћеш знати шта сам Ти: љубав на длан или тек да прође дан.
- Одспавати и појести супицу, два лијека моје баке. Додала бих - и Тебе загрлити, па смо квит овај дан и ја.
- С ове стране неба или оне, важно је да су душе, што се препознају, заједно. Сјећањима, причама, дамарима.
- Држим се Твога скута. Куд ћу (ћеш) више од тога!

Пишите за Суштину поетике

poetryvaz@hotmail.com

ПЕСНИЦИ ЈУНИОРИ

Дане Додић,

рођен 21. 7. 1996. године у Крушевцу. Ученик трећег разреда Гимназије "Вук Караџић" из Трстеника. О својим песмама он каже да се строго придржава метрике и највише пише у дванаестерцу и једанаестерцу, али треба додати да му песме ништа не губе у садржају због тога, помало, робујућег односа према форми. За његове године, песме су му веома зреле, са доста слика и метафора. Дане Додић ће, ако настави да пише са оволико посвећености поезији, сигурно израсти у великог песника који се неће одрећи традиције и сопственог поимања поетике, а ради моде и припадања новим правцима који суштински ретко када и доносе напредак.

ПЛАНИНА

Све постаће прашине гомила –
Све што, мајко, од нас си створила
На тлу земље планину градиће.
Ал' ме брине недуго стајаће.

Земља слепа, киша хладна грозна
И снег блатни, са њим зима позна
Прекриће је. Ја се бојим, мајко,
Ова земља упиће је лако.

Само с надам непознати вихор
На све гледа издалека тихо
Па се спрема снажно да полети
У том правцу; и да је се сети.

Уздигни је, ветру од свих дражи,
Међу горе да је извор блажи,
Да са реком, валовима живне,
Нову песму новом уху свирне.

ЧАСОВНИК

Часовник куца чудновато гласно
У ноћи када снажни вали сташе
Кршити стене грациозно, страшно,
Те тихи пуцњи моје снове плаше.

За казалькама назиру се очи
Са осмесима златним, изобилним
Добротом светом, па ми срце скочи,
Но тами паде у мукама силним.

И "чекај, чекај!" злослутно ме слови
Док склапају се очи с казалькама
И беже тако немогући снови,
Па оста само непрегледна јама.

ДАВНИ ВЕТРОВИ

Да л' прохујали су ветрови ми давни
Или вратиће се да распале пламен
Који кожу топи, све са земљом сравни,
А бол тај је само једном оку знамен?

Да л' све укруг лети попут злобног змаја
Изнова што ломи и разара куле
Које градих скоро рукама из раја
Што у рушевини сад због њега труле?

Мислим, спрема ми се неки олуј нови,
Премда јесам сличан пребродио један
Када зачети су они пламенови
Јер постадох, схватам, тад живота жедан.

Зидови су слаби, ови што сад градим,
Да издрже силу змаја и олује,
Мада свестан јесам да сам себи радим
И да душа себе смртоносно трује.

Ко да прождире ме чељустима време
Заједно са судбом – ветровима моћним
Који врате старо, изношено бремене
Што саградих давно с часовима ноћним.

Хтео сам да станем, али нисам стао,
На пут послах муку несвесно баш тада,
Да са ветром крене благослов јој дао;
А стално се враћа са све више јада.

Тако гања прошлост, када писих лако
Мислећ да је пра́во време, судбу, змаја
Сликат по свом ходу где год да се мак'о
Макар стишала се туђег срца граја.

Песак искапао, но и даље стоји,
Скривен чека тренут да ме прошлог сети
Док ту скривам грехе; премда с добро роји
Једва чека с буром љуто да полети.

И угушиће ме олуј прашњав неки,
Вратиће се магла неких старих дела.
Зидови су моји сада већ далеки –
Последња је ружа давних нада свела;

Зајецаће облак гласовима давним,
Подићи ће буре неких давних речи,
Преplавиће вали одорама тавним
И нико... Баш нико не може да спречи.

САВРЕМЕНА РУСКА ПОЕЗИЈА

Евгеније Капустин

Евгеније Капустин (Евгений Капустин)

Рођен је 19. септембра 1984. године у Санкт Петербургу.

Дипломирао је на Петроградском државном техничком универзитету.

По професији - инжењер система за аутоматизацију морнаричког инжењерства. Поезију пише дуго и објавио је неколико књига песама. Добитник је многих престижних награда у Русији.

Жизнь

*Как бы потом ни сложилось в итоге,
Я буду в памяти вечно хранить
Ту тишину на последнем пороге,
Где не рвалась серебристая нить...*

*Что не сбывается, то остаётся
Светом прекрасной и яркой мечты.
Прошлое к нам никогда не вернётся, –
Мы на него поглядим с высоты.*

*Жизнь – это боль в ожидании счастья.
Жизнь – это поиск себя самого.
Вечный покой, бесконечные страсти –
Выбор, достаточный для одного!*

*Жизнь или смерть – это только начало.
Небо! Так рано меня не зови!
Я не хочу, чтобы сердце молчало!
Я не умею дышать без любви!*

ЖИВОТ

Кад бисмо га упрegli као рагу
Да нас само сећањима вуче,
До тишине на последњем прагу,
Где нит сребро не мота у клупче...

Нови дан памти тек то што не беше:
Јарке снове – светлост из даљине;
Прошлост се не враћа ни да нас очеше
Док на њу гледамо са висине.

Живот – то је бол у чекању среће,
Живот – то је тражење себе –
Страст и спокој – дрхтав пламен свеће,
Избор за мене или за тебе

Живот или смрт – почетак је само;
О, небо мило не зови ме рано,
Не желим да срце заћуги тамо
Још желим да волим све животом дано.

<p>Напоследок дай растаять</p> <p><i>Все подвержены забвенью. В миг, как только я умру, Испрошу благословенья Выпасть снегом поутру.</i></p> <p><i>Под окном твоим я лягу; Твои лёгкие следы, Словно белую бумагу, Оживят мои мечты...</i></p> <p><i>Постучится в сердце память – Нет у вечности границ! Напоследок дай растаять От тепла твоих ресниц!</i></p>	<p>НА КРАЈУ СВЕ ИСТОПИ</p> <p>Све у заборав падне лако. И као да сам умро, Благослов тражиш тек онако – За снег у јесење јутро.</p> <p>Под прозором твојим заспаћу; Да чујем како дишеш, И на бели папир ставићу Све што сновима ришеш...</p> <p>Срце у сећања се склопи – У вечност без граница! Ипак, на крају, све истопи Топлина твојих трепавица!</p>
<p>Русь</p> <p><i>Над вечным покоем незримы Ворота в небесный чертог, Где славу поют херувимы, И нет ни скорбей, ни тревог.</i></p> <p><i>Где слово молитвы сплетают И голос безвинных кровей, Из русской земли вырастают Шершавые стены церквей.</i></p> <p><i>Касаясь небес куполами, Обители тихих святых Хранят животворное пламя, Что выльется золотом в синь.</i></p> <p><i>Лучами предвечного света Проснётся туманная даль, – И вечность любовью согрета, И тает в молитве печаль!</i></p> <p><i>Здесь дух необъятен и волен, Здесь слово – и свет, и гроза, Дыхание – звон колоколен, А лица – почти образа!</i></p> <p><i>Здесь судьбы, меняясь местами, Горят как лампы во мгле. Здесь, смерть побеждая крестами, Стоят небеса на земле!</i></p>	<p>РУС</p> <p>Изнад вечног мира кад заплави Са капија небеских верига, Где певају херувими слави Не постоји ни туга ни брига.</p> <p>Где реч свака молитва је части, И глас јека крви нам невине; Из руске ће земље већ порасте Грубе стене – црквене зидине.</p> <p>Говорећи с неба куполама Стоји мирно наше светилиште, Иза тако оживљеног плама – Плавет неба златне боје иште.</p> <p>Зрак светлости вечности те даде, Пробуђене у магли даљине; Љубав нек нам загреје све наде Молитвама туге с душе скине.</p> <p>Овде је велики дух слободе, Овде је реч светло и олује, Лик је слика у таласу воде, Дисање се са звонима чује.</p> <p>Овде судба места мења често, Гори попут светиљке у мраку; Овде смрти на крсту је престо' – Земља с небом у истом кораку.</p>

С руског превео Анђелко Заблаћански

Пишите за Суштину поезике

Стваралаштво Рома у Србији **РОМСКА ПОЕЗИЈА**

Припремила: **Зорица Савић**

Поводом 8. априла, Светског дана Рома, представићемо мали избор песама на српском и ромском језику, ромских песника и песникиња са наших простора како би читаоце заинтересовали за њихово ствараштво и приближили писану реч песника Рома.

Прву збирку поезије на ромском језику у бившој Југославији - ***Rom rodel than talav kham*** (*Ром тражи место под сунцем*) објавио је Рајко Ђурић, 1969. године. Први покушај заједничког представљања ромских песника, била је збирка ЈАГА - ВАТРЕ објављена је 1984. године у Лесковцу поводом Смотре културних достигнућа Рома Србије и сачињена је од песама учесника смотре. Избор песама сачинио је професор **Рајко Ђурић**.

Поводом 25. Смотре културних достигнућа Рома Србије у Нишу, 1999. године објављена је књига под називом ***Ромска поезија***, коју су приредили Алија Краснићи и Мехмед Саћип. У поднаслову стоји да је то Антологија ромске поезије у Југославији. Један од приређивача, Мехмед Саћип у предговору ове књиге записао је:

„Ова књига је штампана поводом 25. Смотре културних достигнућа Рома Србији, како би се љубитељима поезије презентовала а самим тим и оптимисала писана реч песника Рома. Пажљиви читалац, лако ће приметити да књигу сачињавају преко четрдесет песника старије, средње и млађе генерације двадесетог века, због чега је и названа антологијом. Добра половина аутора ових песама има своје самосталне збирке, док су остали презентовани по многим часописима и заједничким збиркама.“

На наредној 26. Смотри културних достигнућа Рома Србије, објављена је књига ***Јабuka у срцу*** на српском, ромском и енглеском језику, коју су приредили **Кадрија Шаиновић** и **Осман Балић**. У поговору књиге Кадрија Шаиновић пише: „

У сваком човеку испод ребара, између црева битише дрво јабуке. Како код кога, корен пушта танко-дебело, слика осећања између своје зелено лишће, шуми ветрове, ушива сузу-осмехе са прањавом ватром у очима и рађа јабуку у срцу, коме црвену, коме шарену, коме сребрену, некеме и црвљиву. Све ове године нашу књижевност у живу боју природе увијамо, на црне земље сису стављамо, светлом, ватром, страхом и љутњом је хранимо, дететовом радошћу подижемо. Реч није само у буђењу, у нашу истину ванвременску ширину стварања смо улили, изгубљене друмове ухватили и сад наше сутра плетемо. Они што су љубитељи поезије - угрејали су своју љубав, јер ово није искра, ово је јака ватра.“

У књизи ***Светлости значења*** која представља антологију поезије песника националних мањина у Србији и Црној Гори, коју је приредио Ристо Василевски, а штампала издавачка кућа Арка из Смедерева 2003. године, објављена је Антологија поезије Рома у Србији и Црној Гори под називом ***Vi Kheresko Vi Li Moresko*** што у преводу значи *Без дома, без гроба*. Иста антологија је поново објављена 2009. године, под називом ***Трајник***.

Прошле године је објављена Антологија ромске поезије као посебно издање *Сарајевских свески*. Уредник антологије је **Драгољуб Ацковић**, познати публициста, новинар и активиста за права Рома и директор музеја ромске културе у Београду. У њој су своје стихове објавили најпознатији ромски песници и песникиње данашњице из региона.

Песме које су овде представљене преузете су из Антологије ромске поезије коју је приредио Драгољуб Ацковић и из Антологије Ромска поезија (**Алија Краснићи** и **Мехмед Саћип**).

Бајрам Мехмети
"Черге"

Алија Краснићи

ЗАКЛЕТВА

Заклео сам се на хлеб и со
На камен и дрво
Заборамићу лутања

Иза заклетве
Родише се неочекивани
Погазише моје речи

На висовима планине
Непресушна река
Распрши ми речи
Лутања се наставише

НАРЕ SOVLJI

Haljem sovlji po manro thaj lon
Po bar thaj kaš
Kaj ka bistrav e phirimate

Aj pala mo hape sovlji
Bijandjilje e biašudjarde
Thaj uštade me lafure

Ane uprimate e plainengo
E leja beštjerime
Prkosarde me lafore
E phirimate lundjadilje

Рајко Ђурић

БЕЗ ДОМА БЕЗ ГРОБА

О-о-о леле мени
довека
О-о-о јој оче мој
Ти без гроба
Ми без дома
Да смо ветру на
помету
а свету на измету

Куда ћемо
Докле ћемо
О-о-о јој мила мати
На који ћу камен
стати
Одакле те дозивати

Небо нам је
затворено
Земља пуста без
икога
Чини нам се

Куда ћемо
Докле ћемо
Ко ли ближе
Ко ли даље
Кроз беспућа
бивствовања.

BI KHERESKO BI LIMORESKO

О - о - о lele mange sajek
О- о - о јој dade
morejana
Tu bi limoresko
Amen bi kheresko
Te avas e balvalake po
phurdipe
e themese po khandipe

Kaj maj
Džikaj maj

О - о - о јој dade
guglijena
Pe savo bar te ačhav
Katar tut te akharav
Phanglo si amenge o del
E phuv sargo kaj ćući si
Bi khanikasko

Kaj maj
Džikaj maj

Kon pašavol
Kon duravol
Maškar e hasarde droma
trajimase

Трифун Димић

НОЋНО ДОБА

Самоћо,
хајде у кревет
да заједно преспавамо
туту
у великој јесени
којој имена не знам,
ноћ је
и вриште коњи,
страх им се претвара
у кас,
из каса у галоп,
па потом у бесомучан
бег.

Самоћо,
о времену
проведеном на
предивне растанке,
заћути,
као мера
којом се мери људски
век.

Кроз прозор
отворен
ветар несрећни
доноси ноћ
разбојнички очајну,
велику
попут небеске
потковице.

Сутра ћу на пут.

RJATUMI VRJAMA

Korkorije,
de ando pato
te jekh avresa
pharimatar sovas
ande bari tomna
kasko alav či pindžarav,
rjat si
grasta hermitin,
dar vazdelpe ando paso
pasostar ando prastape,
athoska ando dilimasko
tradipe.

Korkorije,
pale vrjama hasardi
pe prašukar uladimate,
na putar muj,
sar mothodi
kasa djinavelpe trajo
manušalo.
Maškar putardi
feljastrin
bibahtali balval anel
rjat,
marimaski phari,
bari sar oparalimaski
petala.

Tehara dromarava.

Баја Саитовић – Лукин

ЕВО СТИГЛИ СМО

Ево стигли смо на црвеним коњима
стигли смо ниоткуда,
одлазимо не знамо где.
Дошли смо на земљу свачију,
дошли са душом циганском,
душом искреном и разиграном,
душа која живи у онима
што душу рађају,
душа за душу искрену.
Добре душе циганске су бесмртне,
зле душе умиру дуго.

Ево, стигли смо пред туђа врата,
врата увек затворена,
затворена као душе њихове.
А ми стигосмо са исплетеним венцима
од свежег цвећа намењених многима,
венци оних који не живе у лошим селима,
а живе у песмама многих песника.
Ево, стигли смо и још смо овде,
не дођосмо као просјаци,
само на кратко правац променисмо,
облаци јуре ко да беже од нас,
сунце се увек на небу јавља,
река без бавора, као и ми,
клизи даље.
Ево, стигли смо и још смо ту.

АК АВАЛИМ

Ak avilam pe lole grasta
avilam nidžanav katar,
dža nidžanav kaj.
Avilam pi phuv averesi,
avilam romane djesa,
dji kaj si but lačho barvalo,
o dji kaj si ande sa e manuša,
save o dji bijanen,
o dji djesa ćerdo.
Lačho romano dji nimerol,
bilačho dji merol lungo.

Ak avilam angle averese udara,
lendje udara si amendje phangle,
phangle sar o dji lengo.
Amen avilam luludjenca pe kora.
Luludja kaj bah anen bute dženendje
luludja katar kola
kaj ni bešen ane bilačhe gava,
a bešen ande ljilja lendje.
Ak avilam thaj gote sam vadže.
Ni avilam te manga devlendje
zala uljilam taro drom
bilačho vakti našol anglā mende,
o kham iklilo upre.
I len loćeste džal anglal, sar amen,
ak amen avilam, thaj gote sam vadže.

Бајрам Мехмети – "Флија"

Гордана Ђурић

AVAS VARESAVE BRŠENDESA PE PALMA

Crdestu loćimasa thaj čorjalene
Anglune tunjarikosa po tgan mungro
Aves ladžavimaske barimasa
Varesave bršendesa pe palma.

Si majbut balvaljatar pe ćire bal
Ande jakha ćire khamaren ćeraina ,
Khamćesko, a gajde šukar san
Sar marimatari so phirel plainava

Thaj vi pe kdaje rjat av mande
Te aćes rudimava, te na mothos,
Na motho khanikaske, na phen,
Na motho sar me kamavtu.

КИША НА ДЛАНУ

Полако, са неком лакоm тајном
Увлачиш се у првом сумраку;
Ево те са снагом достојанства,
С неком кишом на длану.

Има више ветра у твојој коси,
О, како светли сјајна звезда,
Ништаван си а тако леп,
Ко ратник кад тражи плен.

Дођи и ова тебе чека ноћ,
заћути јауком, то пуца бол,
И никоме , баш никоме не реци,
Немој рећи о љубави.

Мирослав Михајловић

ВАТРА

Окупљаш нас будношћу пламена,
Везујеш сродством крви.
Поруком живота огледаш се у жижи погледа,
Црвеним сјајем пламтиш на лицима.
Чезња си за продужењем сунчевог трајања.

II

Понесимо те на пут
У кожи и крви.
У песми си одолела
Најезди ветрова
Клањамо ти се
Махнитим играма пламена,
Теби, што светионик си бајки
Које не дају
Да изгуби нам се траг.
Саучесник си нашег опстанка.

JAG

Ćides amen će džungarimasa
Phandes ratese phralimasa.
Ande jakih mothos amende ćo
Džuvdipe
E khamesko trajo akhare.

II

Indardam tut po drom
An rat thajm orćhi
Ande đili aćhılan džuvdi
Bare bavlaljendar
Ćhelas jagaće ćhelimasa
Tuće savi ćesares amare paramiće
Pomosares amende t na xasaos.

Суштина поетике | часопис

[<<назад](#)

Главни и одговорни уредник:
Анђелко Заблаћански

Сарадници:
Мирјана Дурутовић Мозетић
Зорица Савић
Ђуро Маричић
Енеа Хотић

Технички уредник:
Анђелко Заблаћански

Лектор и коректор:
Јелена Глишић

Помоћник:
Андреа Машић

Контакт:
poetryaz@hotmail.com

Издавач:
Анђелко Заблаћански
Глушци

Излази месечно

ISSN 2334-9417 (Online)
Суштина поетике | часопис
(2013)

Први број је изашао
23. новембра 2013. године

Суштина поетике

К Њ И Ж Е В Н И Ч А С О П И С

ISSN 2334-9417 (Online)

Број 4 Година I	Април 2014.	Издаје месечно	Импресум	04. 04. 2014. год.
-----------------	-------------	----------------	--------------------------	--------------------

Суштина поетике
је часопис за књижевност
са посебним освртом на поезију.

Суштина поетике | часопис број 4